

Турок Х.В.

магістр,

Національний університет «Львівська політехніка»

Науковий керівник: Бехта І.А.

доктор філологічних наук, професор,

Львівський національний університет імені Івана Франка

СТРУКТУРНІ ОЗНАКИ НАРАТИВУ В СУЧАСНОМУ БРИТАНСЬКОМУ ДЕТЕКТИВІ

Вибух зацікавленості до наративу в експансивному дослідницькому контексті за останні три десятиліття визначається потребою його осмислення та перегляду в сучасній гуманітарній сфері знання.

Наратив передбачає не лише тип оповіді (від першої чи від третьої особи), композиційну структуру, ступінь вимислу та закодованість певних ідей та смислів. Значну роль у структурі наративу відіграє і його об'єкт, персонаж, і його взаємозв'язок із внутрішньотекстовими наративними інстанціями: наратором, нарататором, реципієнтом, автором-деміургом, ознаки яких тісно переплітаються у сучасному тексті.

Нині детективний жанр можна назвати найпопулярнішим серед всіх інших жанрів масової літератури. Детективними романами зачитуються люди різного віку, і вони належать сьогодні до найбільш затребуваних сучасним суспільством жанрів художньої літератури. Заплутані сюжети, розслідування і різні авантюри – завойовують читача і залучають до утаємниченого світу детективної розгадки.

Головним у детективі є логічна структура, що веде до єдиного та правильного висновку. Завдяки цьому читач може відчутти себе учасником процесу розслідування. Для сучасного детективного жанру «обов'язкова наявність загадки, яка не завжди ґрунтується на злочині; заглибленість у звичайному побуті: читач повинен добре відчувати типову атмосферу, зокрема обстановку, мотиви поведінки персонажів, правила пристойності, набір тих звичок і умовностей, які пов'язані із соціальними ролями героїв детективу; стереотипність поведінки

персонажів, психологія та емоції яких стандартні, позбавлені індивідуальності; герої постають не як особистості, а як виконавці соціальних ролей» [1, с. 158].

Важливим завданням автора детективу є вибір мовних засобів, що спроможні передати і відбити в лінгвальній формі всі жанротвірні елементи детективного твору. Гострота сюжету, сплетіння наративних ліній викладу, його динамічність, активність розгортання, процесуальність, що притаманні детективному роману, мотивують вибір лексико-семантичних засобів автором. В детективному тексті активно задіяні мовні конструкції із конкретними лексичними одиницями, що називають: предмети побуту; технічні засоби, які використовуються детективом у процесі виявлення злочинця; зброю; транспортні засоби пересування; предмети інтер'єру; одиниці виміру тощо. Автори також використовують корпоративну лексику, яка містить спеціальні медичні, юридичні терміни, терміни криміналістики, арготизми. Із метою увиразнення діалогічного мовлення і мовленнєвої характеристики героїв автори активно вживають розмовні лексеми та фраземи із високим рівнем емоційності.

Наприклад, особливістю роману британської письменниці Кейт Аткинсон «Життя за життям» (англ. «Life After Life»), є незвична структура, яка багаторазово повторює час, щоб описати альтернативні можливі життя для свого головного персонажа – Урсули Тодд. Раз у раз здобуваючи другий шанс по-людськи прожити нелюдське століття, персонажі «Життя за життям» щоразу по-іншому долають лихоліття.

Іншими, до сказаного вище, наративним прийомми, які є ключовими моментами детективного методу Шерлока Холмса є спостережливість, логіка і експертні знання в різних областях. Твори, що описують пригоди Шерлока Холмса – детективні історії, тому особлива увага в них приділяється опису процесу розслідування злочинів.

В оповіданні Артура Конан Дойла «Пістрява стрічка» (англ. «The Adventure of the Speckled Band») концепт «Злочин» розкривається з трьох різних сторін: з боку злочинця, потерпілого і детектива. Лексичні засоби, що використовуються в оповіданні для презентації

«Злочину», дозволяють скласти повну картину подій, що відбуваються [2, с. 123].

Таким чином, сучасний детектив пропонує загадкові вбивства, зникнення, розслідування злочинів. Проте не лише це, сучасні детективи часто знайомлять нас із сімейними проблемами, зображують трагедії цілих сімей, поколінь та прошарків населення.

Список використаних джерел:

1. Кузнецов Ю.В. Детектив: занепад чи розквіт. *Всесвіт*. 1990. № 10. С. 156–161.
2. Данилов К.В. Репрезентация концептов CRIME и PUNISHMENT британской и американской юридической терминологии : дисс. ... канд. фило. наук. Саратов, 2004. 234 с.
3. Кейт Аткинсон. Життя за життям / пер. Ярослава Стріха. Київ : Наш Формат, 2018. 504 с.
4. Дойл А.К. Оповідання про Шерлока Холмса. Київ : Веселка, 1973.
5. Конан Дойл А. Людина з Бейкер-стріт: Повісті та оповідання. Київ : Дніпро, 2001.